

Ofte stilte spørsmål etter ekstremværet Hans

Oppdatert 6. september 2023

Her finner du svar på en del vanlige spørsmål om tilskudd ved produksjonssvikt og naturskadeordningen. Ofte stilte spørsmål og svar blir oppdatert etter hvert som nye problemstillinger kommer opp.

Har du spørsmål send de til: fmovlandbruk@statsforvalteren.no

Produksjonssvikt (mer informasjon hos Landbruksdirektoratet)	1
Naturskade (mer informasjon hos Landbruksdirektoratet).....	5
Annet regelverk	5

Produksjonssvikt ([mer informasjon hos Landbruksdirektoratet](#))

- Spørsmål:** Vi ser at noen kornavlinger er ødelagt i flommen eller at det spirer i stående åker på grunn av vedvarende regn slik at det ikke har vært mulig å komme ut og høste. Dersom man prøver å høste slik åker, men avling avvises på mølla - teller dette som avling i skadeåret?

Svar: Dersom avlinga er ødelagt av direkte klimatiske årsaker, slik som vedvarende regn, gir produksjonssvikten i utgangspunktet rett på tilskudd.

- Spørsmål:** Er avling som avvises på mølla på grunn av **høy vannprosent** tilskuddsberettiget?

Svar: Nei. Høyt vanninnhold er ikke å regne som en klimatisk skade.

- Spørsmål: Vanskelige høsteforhold** - Kan man få tilskudd ved produksjonssvikt for tapt avling der en på grunn av våt jord/mye nedbør over tid ikke kan eller bør utpå å høste?

Svar: Se Rundskriv 2022/65 Kapittel 2 om § 5. Her er et eget avsnitt om uhøstet areal og unntak for høsteplikt. Der står blant annet:

Det kan likevel unntaksvis gis tilskudd for uhøstet areal. Det er et krav om melding av skaden uten ugrunnet opphold, jf produksjonssviktforskriften § 2 nr. 4. Dersom det er ekstraordinære vanskelige innhøstingsforhold, må dette meldes til kommunen slik at forvaltningen får

beskjed, og kan gjøre en befaringsreise for å dokumentere forholdene. Dersom slik dokumentasjon mangler, vil hele dokumentasjonsplikten bli søkers ansvar.

For at det skal være tilstrekkelig dokumentert at søker har areal som ikke kan høstes, bør kommune eller statsforvalter bekrefte at innhøstingsforholdene er uforsvarlige. Dette kan f.eks. være at arealet er for bløtt, at det er risiko ved å benytte maskiner eller at jordstrukturen kan bli ødelagt.

Svaret er med andre ord «ja – på visse vilkår».

4. **Tapte rundballer** – Erstatte produksjonssviktorordningen eller naturskadeordningen rundballer som er tatt av flommen?

Svar: Nei, rundballer tatt av flommen må dekkes av eventuell privat forsikring. Produksjonssviktorordningen dekker bare produksjonssvikt «på rot». Naturskadeordningen dekker ikke avlingstap.

5. **Flere skadeårsaker** - Jordbruksarealene mine har blitt rammet av tørke og nå flom. Må jeg sende to søknader?

Svar: Nei, begge årsakene er klimatiske og du må fortsatt sende en søknad per vekstgruppe.

6. Er **kvalitetsforringelse** berettiget tilskudd ved produksjonssvikt?

Svar: I utgangspunktet ikke, det er kvantumstap og ikke kvalitetsforringelse det gis tilskudd for. Det betyr for eksempel at dersom du hadde planer om å produsere og levere kornet som såkorn eller som matkorn, og analysene viser at kornet kun holder kvalitet som forkorn, så får du ikke erstattet merprisen du ville fått som såkorn eller matkorn. Det er imidlertid et unntak i vekstgruppene frukt og bær, i tilfeller der kvalitetsforringelsen skyldes haglskade, store nedbørmengder eller frost.

7. **Skaden skjer etter at avlingen er høstet/slått**. Gir det rett på tilskudd?

Svar: Nei, skaden må ha skjedd før høsting/på rot for å få tilskudd ved produksjonssvikt. Et eksempel på skade som ikke dekkes er høy som skades mens det ligger til tørk, eller rundballer som er forsvunnet med flomvann.

8. Hvordan beregner man tilskudd når **korn er slått til grovfôr**?

Svar: Slått grovfôravling skal regnes som kornavling i skadeåret. Bestemmelsene i sats- og beregningsforskriften § 9 (Skadeårets avling – produksjonssvikt grovfôr i foretak med husdyr) skal legges til grunn for beregning av antall FEm grovfôr som er høstet eller beitet på kornarealet. Antall FEm regnes deretter om til kg korn, der 1 FEm tilsvarer 1 kg korn. Se rundskriv 2023/25 fra Ldir, her: [1. Tilskudd ved produksjonssvikt - Landbruksdirektoratet](#)

9. **Søknad om forskudd** – Vi, (et landbrukskontor), har fått inn en søknad om erstatning ved produksjonssvikt salg av grovfôr, hvor søker ber om forskudd. Kan vi behandle denne nå?

Vekstsesongen er jo ikke over.

Svar: I rundskrivet står det om søknad:

Søknaden må være fullstendig utfylt og vedlagt nødvendig dokumentasjon før den kan behandles. Det er søkers ansvar å vedlegge nødvendig dokumentasjon. Søknadsfristen er 31. oktober og denne fristen kan ikke fravikes. Det er et krav at søknad skal sendes på skjema for aktuell vekstgruppe, og søknaden skal inneholde alle tilgjengelige opplysninger. Dersom søker ikke har endelige avlingstall for skadeåret 31.10, må søknaden sendes innen fristen og dokumentasjonen ettersendes.

Og videre om forskuddsutbetaling:

Ved store tap og likviditetsproblemer kan det være behov for at søkere får behandlet sin søknad raskt, evt. får utbetalt forskudd. Sats- og beregningsforskriften gir mulighet til å utbetale et forskudd på inntil 50 % av forventet tilskudd. Det utbetales ikke forskudd på tilskudd ved svikt i honningproduksjon.

Det må være en viss sikkerhet for hva skadeårets avling blir når vi skal beregne forskudd eller behandle søknaden. Når sesongen ikke er avsluttet, er det svært usikkert hva årets resultat faktisk blir. Søknad / forskuddssøknad ikke kan behandles før søker har rimelig oversikt over hvor stor avlingen blir. Når det gjelder forskudd, kan dette gis «ved store tap og likviditetsproblemer».

10. **Korn fra tidligere år på lager** - En søker har **korn fra 2022** på lager i august. Hvordan skal dette føres inn i søknad om tilskudd ved produksjonssvikt?

Svar: *Avling teller det året den er høstet. Avling fra 2022 skal (med mindre det unntas som dårligste år) regnes med i gjennomsnittsavlingen. Slik avling må dokumenteres. Kan det ikke dokumenteres godt nok at avlingen faktisk er fra fjoråret, må vi anta at det er del av avlingen i skadeåret. Overliggende avling kan også gjøre det vanskelig å fastsette skadeårets avling, dersom dokumentasjonen ikke er god nok.*

11. **Ikke høstet areal og restverdi** – Om en bonde sprøyter ned en tynn kornåker med mye ugras istedenfor å treske, kan vedkommende få tilskudd ved produksjonssvikt?

Svar: *Fra rundskrivet: Avling med restverdi skal høstes dersom verdien overstiger høstekostnadene. Dersom produsenten anser avlingen å være tapt og av den grunn ikke ønsker å høste, bør det tilsvarende innhentes bekreftelse av forvaltningen på et tidspunkt da dette er mulig å vurdere. Dersom det fastslås at uhøstet avling har en verdi, skal denne restverdien fastslås og komme til fradrag i tilskuddsberegningen.*

12. **Ikke høstet areal og sparte høstekostnader** – Om noe av kornarealet ikke høstes, men for eksempel sprøytes ned på grunn av at det er mye ugras, hvordan beregnes sparte høstekostnader?

Svar: *Statsforvalteren skal beregne sparte høstekostnader, og dette må vurderes i hver enkelt sak. Dersom deler av avlingen ikke er høstet i skadeåret, skal det beløpet som representerer normale høstekostnader, fylles inn som «sparte høstekostnader» i ELF-søknaden. Akkurat hvordan dette gjøres i det nye systemet, kommer vi tilbake til. Beregningen av de sparte høstekostnadene korrigeres for egenrisikoen på 30 %. Det beregnes sparte høstekostnader uansett om bonden leier noen til å treske, eller om vedkommende har egen tresker.*

13. **Høyere avlinger enn normtall for grovfôr** - Jeg produserer grovfôr til egne husdyr, og har gjennomsnittsavlinger over normtallene som er satt for vekstgruppe «grovfôr med egne husdyr». Hvorfor kan dere ikke bruke tall på driftsnivå, slik det blir gjort for de som ikke har husdyr?

Svar: At man bruker normtall i beregninger i vekstgruppe grovfôr med husdyr er bestemt av avtalepartene i jordbruksforhandlingene.

14. **Grovfôr med husdyr, normavlinger og egne fôrverdier** – En bonde mener han har høyere avlinger normalt enn normavlingen i kommunen legger til grunn. Kan dette kompenseres for ved å bruke egne verdier for fôrinnhold og rundballevekter?

Svar: Nei. Regelverket legger til grunn standardverdier for rundballer og fôrinnhold i disse, se sats- og beregningsforskriftens §§ 14 og 15. Det legges til grunn at en standard rundball høysilasje, en standard rundball med andre grovfôrvekster og en standard rundball grassurfôr inneholder henholdsvis 250 Fem, 144 Fem, og 160 Fem. Beregningen er basert på Bioforsk-rapport 2014.

Dersom søker mener at fôret har lavere fôrverdi enn dette, skal dette dokumenteres ved representative fôranalyser og vekt av et representativt utvalg rundballer. For at de fastsatte fôrverdiene skal kunne fravikes i tilskuddsberegningen, må fôranalyser og tørrstoffinnhold (vekt) vise et avvik på mer enn 15 % fra fôrnormen i § 15 i sats og beregningsforskriften. Avviket vekten på en rundballe mer enn +/- 15 % fra standardverdien skal fôrbeholdningen dokumenteres med representative fôrprøver og dokumentasjon på antall, og veide rundballer.

15. **Lavere avlinger enn normavlinger for grovfôr** - En søker har normalt lavere avling enn det normavlingen for kommunen tilsier. Hvordan forholder jeg meg til dette?

Svar: Når det er andre årsaker enn den klimatiske til at normavling ikke oppnås, skal klimaprosenten reduseres for å ta høyde for dette. Dette kan være ting som dårlig drenert areal, tidspunkt for våronn og høsting, art og sort som dyrkes, tilfeller der leid maskinkapasitet bidrar til svikten, om gjødsling er i samsvar med gjødslingsnorm, om andre driftsmessige tiltak som f.eks. kalking og bekjempelse av ugras, sykdommer og skadedyr gjennomføres som forventet og er tilpasset klimaet i skadeåret, om det er gammel eng som bidrar til redusert produksjon, eller om det i intensive produksjoner på tørkeutsatt jord er lagt til rette for vanning når det er behov og at dette gjennomføres.

16. **Satser** – Mange kommenterer at satsene i ordningen er en god del lavere enn faktiske priser i markedet. Vil disse økes for søknadsomgangen 2023?

Svar: Regjeringen har foreslått (18. august) å øke satsene og taket for tilskudd ved produksjonssvikt for 2023. De konkrete satsene skal beregnes av Landbruksdirektoratet og blir presentert senere i høst. Eksisterende tak for grovfôr og korn er foreslått endret fra 750 000 til 900 000 kroner, og for frukt, bær, grønnsaker og potet fra 1,5 til 1,8 millioner kroner. [Les mer hos regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

17. **Flere skadeårsaker** – Er det én søknad selv om avlingen først er redusert på grunn av tørke og deretter flom?

Svar: Ja, man sender inn én søknad for per vekstgruppe, selv om det er flere skadeårsaker. Skyldes noe

av produksjonssvikten **ikke** klimabetingede årsaker, kan man justere klimaprosenten, slik at man kun får tilskudd for produksjonssvikten som skyldes klimatiske forhold.

Naturskade ([mer informasjon hos Landbruksdirektoratet](#))

18. **Spørsmål:** Inngår rydding av elvekanter i naturskadeordningen?

Svar: Nei.

19. **Spørsmål:** Vi skal fjerne gras med slam og tippe dette på egnet sted for å gjør klart til tredjeslått. Dekkes dette arbeidet av naturskadeordningen?

Svar: Ja, det går inn under ryddekostnader av naturskadeordningen (gras med slam, rydding av kvist, kvast og søppel på landbrukseiendom etc.).

20. **Spørsmål:** Kan kommunens bekreftelse på avlingssvikt (f.eks. kotehøyder for flommen og kartutsnitt) kunne være tilstrekkelig dokumentasjon i naturskadeordningssøknaden min?

Svar: Det er fortsatt krav om bilder. All dokumentasjon må lastes opp i søknad. Du kan laste opp dokumentasjon også etter at du har levert søknaden din.

21. **Spørsmål:** Hva med dokumentasjonskrav på skadeoppgaver over 500 000 kroner?

Svar: Søker skal kun skaffe anbud fra to ulike entreprenører. Eventuell takst i etterkant er det Naturskadefondet (Landbruksdirektoratet) som bestiller der de finner det nødvendig.

22. **Spørsmål:** Hvilke satser brukes for egeninnsats?

Svar: Disse ble justert opp mot landbrukets leiesatser i april i 2023.

23. **Spørsmål:** Hva kreves av et anbud?

Svar: Det er viktig å få med alle kostnader i anbudet og at mengder og priser er spesifisert.

Se også [Landbruksdirektoratet.no - spørsmål og svar om Naturskadeordningen](https://landbruksdirektoratet.no).

Annet regelverk

Gjødselspredning. Jeg har fortsatt mye husdyrgjødsel i kum og kjeller. Fristen for å spre dette uten

Statsforvalteren
i Oslo og Viken

nedmolding er 1. september, men det er per nå for bløtt å kjøre det ut. Er det mulig å søke dispensasjon for å spre organisk gjødsel uten nedmolding på eng og annen grøde etter 1. september?

Svar: *Regjeringen har innført midlertidlige regler som åpner for overflatespredning av gjødsel fram til 1. oktober,*
[Utsett frist for overflatespreiing - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)